

PREPORUKE

PREPORUKA VIJEĆA (EU) 2022/2415

od 2. prosinca 2022.

o vodećim načelima za vrednovanje znanja

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 182. stavak 5. i članak 292. prvu i drugu rečenicu,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

budući da:

- (1) Komisija je 10. travnja 2008. donijela Preporuku 2008/416/EZ ⁽¹⁾ vezanu za upravljanje intelektualnim vlasništvom u aktivnostima prijenosa znanja i Kodeks prakse za sveučilišta i ostale javne istraživačke organizacije. Vijeće je pozdravilo i podržalo Preporuku i Kodeks prakse u svojoj Rezoluciji od 30. svibnja 2008. ⁽²⁾ Preporuka i Kodeks prakse zajedno su potaknuli mnoge javno financirane proizvođače znanja. Neke države članice strateški ulažu u infrastrukturu i usluge prijenosa znanja, kao što su uredi za prijenos tehnologije i drugi posrednici, a neke provode politike koje se odnose na intelektualno vlasništvo. U okviru inicijative Unija inovacija (2010.) razvijene su daljnje aktivnosti kojima se promiče prijenos znanja na razini Unije.
- (2) U zaključcima Vijeća od 29. svibnja 2018. naslovljenima „Ubrzavanje protoka znanja u EU-u” navodi se da Unija treba u potpunosti iskoristiti relevantno znanstveno i tehnološko znanje koje stvara i osigurati učinkovitiji prijenos rezultata projekata istraživanja i inovacija u društvo i industriju kako bi se u najvećoj mjeri povećao učinak ulaganja u istraživanje i inovacije. Vijeće je također pozvalo države članice da pojačaju napore u proučavanju i dijeljenju najbolje prakse o prijenosu znanja i pozvalo Komisiju da razvije i provede strategiju za širenje i iskorištavanje rezultata projekata istraživanja i inovacija kako bi se dodatno povećale njihova dostupnost i upotreba i ubrzala njihova potencijalna prihvaćenost.
- (3) U komunikaciji Komisije od 10. ožujka 2020. naslovljenoj „Nova industrijska strategija za Europu” i njezinoj ažuriranoj verziji iz 2021. naglašava se važnost upravljanja intelektualnim vlasništvom, osobito podizanja svijesti istraživačke zajednice o intelektualnom vlasništvu te je najavljena normizacijska strategija kako bi se podržalo zauzimanje odlučnijeg stava u pogledu interesa Unije. Ključni prioriteti Akcijskog plana Unije za intelektualno vlasništvo od 25. studenoga 2020. ⁽³⁾ za oporavak i otpornost Unije uključuju promicanje učinkovite uporabe i primjene intelektualnog vlasništva te osiguravanje lakšeg pristupa imovini zaštićenoj pravima intelektualnog vlasništva i njezine razmjene u kriznim vremenima.

⁽¹⁾ Preporuka Komisije 2008/416/EZ od 10. travnja 2008. o upravljanju intelektualnim vlasništvom u aktivnostima prijenosa znanja i Kodeks prakse za sveučilišta i ostale javne istraživačke organizacije (SL L 146, 5.6.2008., str. 19.).

⁽²⁾ Rezolucija Vijeća o upravljanju intelektualnim vlasništvom u aktivnostima prijenosa znanja i o Kodeksu prakse za sveučilišta i ostale javne istraživačke organizacije.

⁽³⁾ Iskorištavanje inovacijskog potencijala EU-a. Akcijski plan za intelektualno vlasništvo za oporavak i otpornost EU-a.

- (4) U normizacijskoj strategiji Unije naglašava se važnost informiranja istraživača i inovatora o strateškoj važnosti normizacije i ranog uključivanja istraživačke i inovacijske zajednice u normizaciju kao načina razvoja relevantnog stručnog znanja i vještina. U toj se strategiji navodi i da će Komisija izraditi Kodeks prakse za istraživače u području normizacije kako bi se ojačale veze između normizacije i istraživanja i inovacija.
- (5) U Zaključcima Vijeća od 1. prosinca 2020. o „Novom europskom istraživačkom prostoru”, prepoznaje se da su potrebni dodatni naponi kako bi se intelektualne i znanstvene prednosti Unije pretočile u nove proizvode i usluge koji odgovaraju društvenim zahtjevima. Vijeće je pozdravilo inicijativu Komisije da revidira Preporuku Europske komisije 2008/416/EZ u skladu s novom industrijskom strategijom za Europu.
- (6) U zaključcima Vijeća od 28. svibnja 2021. naslovljenima „Produbljivanje europskog istraživačkog prostora: osiguravanje privlačnih i održivih istraživačkih karijera i radnih uvjeta za istraživače te ostvarivanje cirkulacije mozгова” ističe se važnost podupiranja reformi u nacionalnim istraživačkim sustavima kako bi se osigurala privlačnost istraživačkih karijera i uklonile razlike u plaćama, uz istodobno poboljšanje sustava nagrađivanja i ocjenjivanja.
- (7) U Preporuci Vijeća (EU) 2021/2122 ⁽⁴⁾ o „Paktu za istraživanje i inovacije u Europi” vrednovanje znanja utvrđeno je kao jedno od prioritarnih područja za zajedničko djelovanje kojima se podupire europski istraživački prostor (EIP). U tom se paktu stvaranje vrijednosti te društveni i gospodarski učinak prepoznaju kao dio zajedničkog skupa vrijednosti i načela za istraživanje i inovacije u Uniji koji bi države članice trebale uzeti u obzir pri razvoju svojih sustava istraživanja i inovacija.
- (8) Program politike EIP-a za razdoblje 2022.–2024. priložen zaključcima Vijeća od 26. studenoga 2021. o budućem upravljanju europskim istraživačkim prostorom uključuje djelovanje „Nadograditi smjernice EU-a za bolje vrednovanje znanja”. Prvi rezultat te aktivnosti jest „razviti i poduprijeti vodeća načela za vrednovanje znanja”. To djelovanje uključuje i izradu kodeksa prakse za pametnu upotrebu intelektualnog vlasništva i kodeksa prakse za istraživače o normizaciji, kojima se trebaju pružiti detaljnije smjernice za provedbu određenih aspekata vrednovanja znanja.
- (9) Otvorena znanost, odnosno pristup znanstvenom procesu utemeljen na otvorenoj suradnji, alatima i širenju znanja, kako je definirano u Uredbi (EU) 2021/695 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁵⁾, standardna je metoda rada u sklopu okvirnih programa Unije za istraživanje i inovacije i još jedno prioritarno područje za zajedničko djelovanje u Preporuci (EU) 2021/2122. U Preporuci Komisije (EU) 2018/790 ⁽⁶⁾ države članice potiču se da utvrde i provedu nacionalne politike za širenje znanstvenih publikacija i otvoren pristup tim publikacijama te za upravljanje istraživačkim podacima, osobito putem europskog oblaka za otvorenu znanost. U završnom izvješću platforme za politiku za otvorenu znanost ⁽⁷⁾ među elementima koje bi trebao uključivati zajednički istraživački sustav za inovacije navodi se jačanje svijesti o vrijednosti intelektualnog vlasništva i upravljanje imovinom intelektualnog vlasništva. U zaključcima Vijeća od 10. lipnja 2022. o vrednovanju istraživanja i provedbi otvorene znanosti predlaže se da se pri razvoju sustava za vrednovanje istraživanja u Europi, među ostalim, uzme u obzir vrednovanje znanja.
- (10) U komunikaciji Komisije od 19. veljače 2020. naslovljenoj „Europska strategija za podatke” poziva se javni sektor i poduzeća da iskoriste prilike koje podaci nude za poboljšanje uvjeta u društvu i gospodarstvu i navodi se da bi potencijal podataka trebalo iskoristiti za odgovaranje na potrebe pojedinaca i time stvaranje vrijednosti za gospodarstvo i društvo. Građani mogu imati velike koristi od inovacija utemeljenih na podacima, kao što su poboljšano personalizirano zdravlje, novi oblici mobilnosti i doprinosi inovacija europskom zelenom planu.

⁽⁴⁾ Preporuka Vijeća (EU) 2021/2122 od 26. studenoga 2021. o Paktu za istraživanje i inovacije u Europi, (SL L 431, 2.12.2021., str. 1.).

⁽⁵⁾ Uredba (EU) 2021/695 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. travnja 2021. o uspostavi Okvirnog programa za istraživanja i inovacije Obzor Europa, o utvrđivanju pravila za sudjelovanje i širenje rezultata te o stavljanju izvan snage uredbi (EU) br. 1290/2013 i (EU) br. 1291/2013 (SL L 170, 12.5.2021., str. 1.).

⁽⁶⁾ Preporuka Komisije (EU) 2018/790 od 25. travnja 2018. o pristupu znanstvenim informacijama i njihovu čuvanju (SL L 134, 31.5.2018., str. 12.).

⁽⁷⁾ Europska komisija, Glavna uprava za istraživanje i inovacije, Mendez, E., *Progress on open science: towards a shared research knowledge system: final report of the open science policy platform* (Napredak u području otvorene znanosti: konačno izvješće platforme za politiku za otvorenu znanost), Lawrence, R. (urednik), Ured za publikacije, 2020.

- (11) U komunikaciji Komisije od 29. travnja 2021. naslovljenoj „Bolja regulativa: zajedničkim snagama za bolje zakonodavstvo” naglašava se da su znanstveni dokazi jedan od temelja bolje regulative, od ključne važnosti za detaljan opis problema, istinsko razumijevanje uzročno-posljedičnih veza i time logike intervencije, kao i za evaluaciju učinka. Kvalitetna istraživanja ne mogu se provesti u vrlo kratkom roku, pa je za osiguravanje da odgovarajući dokazi budu na raspolaganju kada su potrebni nužno bolje predvidjeti i uskladiti potrebe za dokazima. To znači i bolju mobilizaciju i uključivanje istraživačke zajednice u regulatorni postupak.
- (12) Poticanje transverzalnih vještina kao što su poduzetništvo, kreativnost, kritičko mišljenje i građanski angažman među ciljevima je komunikacija Komisije o uspostavi europskog prostora obrazovanja do 2025., o europskoj strategiji za sveučilišta i o Programu vještina za Europu za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost. Strateškim okvirom za europski prostor obrazovanja promiče se suradnja i uzajamno učenje država članica i ključnih dionika, na primjer u obliku radnih skupina.
- (13) Istraživački i inovacijski ekosustav temeljito se promijenio od Preporuke 2008/416/EZ, koja je uglavnom bila usmjerena na javne istraživačke organizacije ⁽⁸⁾. Potrebno je ažuriranje kako bi se maksimalno povećala vrijednost cjelokupnog znanja koje proizvode različite vrste aktera u dinamičnom istraživačkom i inovacijskom ekosustavu. Trebalo bi uzeti u obzir nove izazove i kretanja, kao što su sve složeniji vrijednosni lanci znanja, nove tržišne mogućnosti koje proizlaze iz novih tehnologija, novi oblici suradnje između industrije i akademske zajednice te između javnog sektora i akademske zajednice, uključenost građana, vanjsko uplitanje u istraživanje i inovacije te uzajamnost u upravljanju intelektualnom imovinom u kontekstu međunarodne suradnje u području istraživanja i inovacija.
- (14) Raznolikost kanala i alata za vrednovanje znanja ⁽⁹⁾ trebala bi se odražavati u rješavanju pitanja održivosti, socijalnih izazova i drugih sektorskih prioriteta politika te u poticanju multidisciplinarnu suradnje, i to ne samo u tradicionalnoj domeni prijenosa znanja u tehnološkim područjima, već i u okviru disciplina kao što su društvene znanosti, humanističke znanosti i umjetnost, a to uključuje i razmatranje međusobne povezanosti socijalnih, okolišnih i gospodarskih politika.
- (15) Cilj vodećih načela za vrednovanje znanja trebalo bi biti donošenje zajedničkog stajališta o mjerama i inicijativama politika usmjerenima na poboljšanje vrednovanja znanja u Uniji, posebice: (a) proširenjem opsega aktera i aktivnosti u odnosu na Preporuku 2008/416/EZ; (b) podrazumijevanjem usmjerenosti na cjelokupan ekosustav istraživanja i inovacija i njegove poveznice, na zajedničko stvaranje među akterima i na stvaranje društvene vrijednosti; (c) proširenjem njihova područja primjene kako bi se uključilo upravljanje intelektualnom imovinom i naglasila važnost razvoja poduzetničke kulture, praksi i vještina; i (d) naglašavanjem novih potreba za povećanjem učinka istraživanja i inovacija, kao što su odgovaranje na nove i stalne političke izazove, povećanje angažmana građana i razmjena najboljih praksi među različitim akterima u području istraživanja i inovacija.
- (16) Glavne koncepte u vodećim načelima za vrednovanje znanja trebalo bi definirati na sljedeći način:

„Vrednovanje znanja” postupak je stvaranja društvene i gospodarske vrijednosti iz znanja povezivanjem različitih područja i sektora te pretvaranjem podataka, znanja i iskustva te rezultata istraživanja u održive proizvode, usluge, rješenja i politike utemeljene na znanju, od kojih društvo ima koristi. Za usmjeravanje na vrednovanje znanja potrebno je proširiti područje primjene Preporuke 2008/416/EZ i obuhvatiti cijeli ekosustav istraživanja i inovacija i njegove sve raznovrsnije aktere.

Vrednovanje znanja promjena je paradigme kojom se uvode novi aspekti kojima će se maksimalno iskoristiti vrijednost postojećih i budućih istraživanja, inovacija i znanja, uključujući prešutno znanje, pri čemu je prešutno znanje svako znanje koje se ne može kodificirati i prenijeti u obliku informacija dokumentacijom, akademskim radovima, predavanjima, konferencijama ili drugim komunikacijskim kanalima. Takvo se znanje učinkovitije prenosi među pojedincima u zajedničkom društvenom kontekstu i fizičkoj blizini ⁽¹⁰⁾. Vrednovanje znanja dovest će

⁽⁸⁾ Pojam „javna istraživačka organizacija” uključuje specijalizirane organizacije za istraživanje tehnologije i visoka učilišta koja se bave aktivnostima istraživanja i razvoja te osposobljavanjem u području istraživanja uz znatnu financijsku potporu iz javnih i sličnih izvora (npr. dobrotvornih i neprofitnih organizacija).

⁽⁹⁾ Europska komisija, Glavna uprava za istraživanje i inovacije, *Research & innovation valorisation channels and tools: boosting the transformation of knowledge into new sustainable solutions* (Kanali i alati za vrednovanje istraživanja i inovacija: jačanje transformacije znanja u nova održiva rješenja), Ured za publikacije, 2020.

⁽¹⁰⁾ Izvješće OECD-a „Global Competition for Talent: Mobility of the Highly Skilled” (Globalno nadmetanje za talente: mobilnost visokokvalificiranih radnika).

do koristi za oblikovanje politika te do novih načina praćenja i evaluacije istraživanja i inovacija zahvaljujući razvoju pokazatelja i alata za mjerenje. To će utjecati na financiranje istraživanja i inovacija i dodati vrijednost znanosti, istraživanju i njihovim rezultatima. Za vrednovanje znanja potrebno je sudjelovanje aktera sustava istraživanja i inovacija i korisnika/uživatelja znanja i inovacija, s posebnim naglaskom na upotrebi, ponovnoj upotrebi te uzajamnom obogaćivanju znanja među različitim sektorima u korist društva. Kao takav, to je koncept koji je širi od širenja znanja, a uključuje osiguravanje da znanje i rezultati budu poznati i dostupni. Naposljetku, očekuje se da će vrednovanje znanja doprinijeti provedbi ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda ⁽¹¹⁾ i europskog zelenog plana.

Smatra se da „intelektualna imovina” obuhvaća sve rezultate, usluge ili proizvode nastale bilo kojom aktivnošću istraživanja i inovacija, kao što su patenti, autorska prava, žigovi, publikacije, podaci, znanje i iskustvo, prototipovi, procesi, prakse, tehnologije, izumi, softver ili poslovni modeli. Proširenjem područja primjene s uskom naglaska na upravljanje pravima intelektualnog vlasništva i njihovu zaštitu također će se proširiti mogućnosti za stvaranje vrijednosti. Kako bi se iskoristila puna vrijednost intelektualne imovine stvorene aktivnostima istraživanja i inovacija, potrebno je da organizacije koje provode aktivnosti istraživanja i inovacija upravljaju intelektualnom imovinom u širem smislu, što obuhvaća onu koja se može zakonski zaštititi, kao što su patenti, autorska prava i žigovi, i drugu intelektualnu imovinu koja bi se mogla upotrijebiti u aktivnostima vrednovanja. Za to je potrebno razviti strategije upravljanja i promicati posebne i transverzne vještine kako bi se iskoristila puna vrijednost stvorene intelektualne imovine. Učinkovito upravljanje intelektualnom imovinom ključno je za vrednovanje znanja.

- (17) Otvorenost kao načelo podupire stvaranje vrijednosti, a upotreba alata za upravljanje intelektualnom imovinom može dovesti do boljeg iskorištavanja rezultata, pozitivno doprinijeti inovacijama i povećati ukupnu dodanu vrijednost znanstvenih rezultata ⁽¹²⁾. Pod uvjetom da se poštuju pravila o intelektualnom vlasništvu, kada je riječ o načelu „otvoreni koliko je to moguće, zatvoreni koliko je to potrebno”, važno je prepoznati da se i otvorena znanost i otvorene inovacije, pri čemu je osnovni koncept otvorenih inovacija otvaranje inovacijskog procesa svim aktivnim dionicima kako bi se znanje moglo slobodnije širiti i pretvarati u proizvode i usluge kojima se stvaraju nova tržišta, potičući time snažniju kulturu poduzetništva ⁽¹³⁾, koriste alatima za upravljanje intelektualnom imovinom i oslanjaju na njih. Razumna upotreba rezultata istraživanja za stvaranje socioekonomskih koristi doprinijet će ukupnoj vrijednosti i važnosti znanstvenog istraživanja za društvo.
- (18) Poduzetničke prakse, procesi, kompetencije i vještine te sve što olakšava suradnju s građanima, civilnim društvom i oblikovateljima politika nužne su sastavnice uspješnih inicijativa za vrednovanje znanja. Pretvaranje znanja u novu vrijednost, bez obzira na to odnosi li se na postupne ili disruptivne inovacije, oblikovanje politika utemeljeno na dokazima ili dobrobit građana, zahtijeva proaktivan, poduzetnički pristup, prakse ili kulturu zajedničkog stvaranja/ međusektorskog angažmana, u kombinaciji s poduzetništvom u nekim ili svim fazama postupka vrednovanja. Na taj bi način postupak vrednovanja mogao potaknuti prilagodbe u obrazovnim sustavima i istraživačkim karijerama kako bi bolje odgovarali vještinama, kompetencijama i ponašanjima koji bi doveli do veće kreativnosti i stvaranja društvene vrijednosti. Stoga je, kako bi vrednovanje bilo učinkovito, ključno razvijati i primjenjivati pristupe usmjerene na poduzetnost, raznolikost i angažman/suradnju.
- (19) Poduzetnički procesi i metode otkrića su koja se temelje na eksperimentima i aktivnosti utemeljene na zajedničkom stvaranju, koji obuhvaćaju različite organizacije i mnoge komplementarne kompetencije. U tom se kontekstu poduzetnički proces smatra metodom koja se temelji na otkrićima i kojom se eksperimentalnim razvojem i iskorištavanjem intelektualne imovine za stvaranje novih i korisnih vrijednosti (inovacija) za određeni skup dionika odgovara na izazove i prilike povezane s tržištem i društvom. Za takve postupke i metode potrebne su društveno-poduzetničke vještine i kapaciteti kako bi se olakšalo širenje socijalnog znanja izvan komercijalizacije. Primjenom otvorene metode koordinacije mreža, alata i instrumenata iz EIP-a i strateškog okvira europskog prostora obrazovanja potaknut će se vrednovanje znanja i razvoj s time povezanih vještina.

⁽¹¹⁾ Rezolucija Ujedinjenih naroda koju je Opća skupština donijela 25. rujna 2015., *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development* (Promijeniti svijet: program održivog razvoja do 2030.) (A/RES/70/1).

⁽¹²⁾ Europska komisija, Glavna uprava za istraživanje i inovacije, *Open science and intellectual property rights: How can they better interact? : state of the art and reflections: executive summary* (Otvorena znanost i prava intelektualnog vlasništva: Kako do njihove bolje interakcije?: Najnovija saznanja i razmatranja, informativni sažetak, Ured za publikacije, 2022.

⁽¹³⁾ Europska komisija, Glavna uprava za istraživanje i inovacije, *Open innovation, open science, open to the world: A vision for Europe* (Otvorene inovacije, otvorena znanost, otvorenost prema svijetu: vizija Europe), Ured za publikacije, 2016., str. 13.

- (20) Stoga bi vodeća načela trebala obuhvaćati razvoj, upotrebu i upravljanje poduzetničkim praksama, procesima i vještinama na svim razinama društva u privatnim i javnim sektorima koji sudjeluju u vrednovanju znanja. To novo područje primjene zahtijeva od oblikovatelja politika da usklade svoje ciljeve politika i uvedu nove pristupe potrebne za vrednovanje znanja. Cilj je tih vodećih načela pomoći oblikovateljima politika u državama članicama da ispune te zahtjeve.
- (21) Vodeća načela iz ove Preporuke trebala bi se stoga odnositi na inicijative politika usmjerene na sve kategorije aktera ekosustava uključenih u aktivnosti istraživanja i inovacija, kao što su:
- akademska zajednica, sveučilišta i druga visoka učilišta, organizacije u području istraživanja, inovacija i tehnologije te druge javne istraživačke organizacije, akademije i znanstvene udruge te međuvladine inicijative i mreže, kao što je Eureka,
 - organizacije civilnog društva, uključujući organizacije građana i nevladine organizacije,
 - privatni ulagatelji te financijske i investicijske organizacije, uključujući zaklade i dobrotvorne organizacije,
 - pojedinci, kao što su inovatori, poduzetnici, istraživači, znanstvenici, nastavnici i studenti,
 - industrija, uključujući mala i srednja poduzeća (MSP-ovi), *start-up* poduzeća, *spin-off* poduzeća, rastuća poduzeća i socijalna poduzeća,
 - posrednici, kao što su stručnjaci za prijenos znanja i tehnologije, inkubatori, znanstveni parkovi, inovacijska središta ili klasteri na razini Unije te na nacionalnoj i regionalnoj razini, stručnjaci za intelektualno vlasništvo, savjetnici i stručnjaci za potporu inovacijama, timovi za znanstvenu komunikaciju i sudjelovanje u politikama, organizacije za savjetovanje o politikama/znanosti i stručnjaci za uključivanje građana,
 - nacionalna, regionalna i lokalna tijela i oblikovatelji politika,
 - privatne istraživačke organizacije; javni i privatni pružatelji usluga kao što su bolnice, pružatelji javnog prijevoza i dobavljači energije,
 - istraživačke infrastrukture, tehnološke infrastrukture i druga postrojenja i mreže kojima se podupiru aktivnosti istraživanja i inovacija,
 - tijela za normizaciju.
- (22) Vodeća načela trebala bi formulirati tako da budu primjenjiva na sve ili većinu kategorija navedenih u uvodnoj izjavi 21. Provedbu tih vodećih načela trebalo bi prilagoditi ciljnim akterima s pomoću dokumenata o kodeksu prakse, i to Kodeksu prakse za pametnu upotrebu intelektualnog vlasništva i Kodeksu prakse za istraživače u području normizacije. Ako to bude potrebno, u suradnji s dionicima mogli bi se izraditi drugi relevantni dokumenti o kodeksu prakse.
- (23) Vodeća načela trebala bi biti neobvezujuća. Pri njihovoj primjeni trebalo bi poštovati međunarodno i nacionalno pravo te pravo Unije i trebalo bi ih uzeti u obzir u nastojanjima da se pravnim okvirom Unije podupre vrednovanje znanja. Vodeća načela trebala bi primjenjivati imajući na umu najširu moguću društvenu upotrebu, uključujući doprinos održivom društvu u skladu sa smjernicama Unije za rješavanje pitanja vanjskog uplitanja u istraživanje i inovacije ⁽¹⁴⁾. Kada je to moguće i ovisno o kontekstu, pri aktivnostima vrednovanja trebalo bi, osim tradicionalnih pokretača dobiti, uzeti u obzir i potrebe društva i koristi za njega. Jedan je od primjera društveno odgovorno licenciranje, što znači da bi pri licenciranju intelektualne imovine trebalo osigurati da se kod određivanja cijena konačnih proizvoda i usluga ne ugrozi pristupačnost. Vodeća načela trebala bi biti usmjerena na maksimalno povećanje vrijednosti ulaganja u istraživanje i inovacije koja nadilazi tradicionalni prijenos znanja te na uključivanje svih aktera ekosustava istraživanja i inovacija.
- (24) Vrednovanje znanja složen je postupak koji zahtijeva znatne resurse kako bi se osigurali razvoj i održavanje potrebnog raspona vještina i prilagodljivih kapaciteta u Uniji. Iziskivat će nastavak i proširenje ulaganja u razvoj stručnjaka i facilitatora za posredovanje i prijenos znanja koji djeluju kao posrednici među relevantnim akterima u području istraživanja i inovacija. Posebno je važno poticati MSP-ove na sudjelovanje putem snažnih nacionalnih i regionalnih inovacijskih ekosustava. Usto bi trebalo poticati proaktivnost *start-up* poduzeća i rastućih poduzeća svih veličina, a industrijske partnere trebalo bi uvjeriti da budu otvoreni za preuzimanje rizika,

⁽¹⁴⁾ Europska komisija, Glavna uprava za istraživanje i inovacije, *Tackling R&I foreign interference: staff working document* (Rješavanje pitanja vanjskog uplitanja u istraživanje i inovacije: radni dokument službi Komisije), Ured za publikacije, 2022.

PREPORUČUJE:

da države članice i Europska komisija primjenjuju sljedeća vodeća načela za vrednovanje znanja:

1. Vrednovanje znanja u politici istraživanja i inovacija

- (a) osigurati da su uspostavljene strukture za potporu na razini Unije te na nacionalnoj i regionalnoj razini kako bi se organizacijama pomoglo da postanu svjesne područja primjene ove Preporuke o vrednovanju znanja, procijeniti njezine posljedice za njih, prema potrebi mobilizirati financijska i nefinancijska sredstva za provedbu ove Preporuke u praksi i osmisliti potrebne strategije i prakse za njezinu provedbu i promidžbu;
- (b) osigurati da se politike i prakse stvaranja vrijednosti definiraju, provode, dijele i objavljuju na relevantnoj organizacijskoj razini;
- (c) osigurati da se u okviru javno financiranih aktivnosti istraživanja i inovacija razmatra najšira moguća društvena upotreba i vrednovanje intelektualne imovine stvorene aktivnostima istraživanja i inovacija, uzimajući pritom u obzir pitanja suverenosti i uključivanje svih aktera ekosustava;
- (d) ojačati strukture, procese i prakse pri upotrebi rezultata istraživanja i znanstvenih spoznaja za osmišljavanje i provedbu javnih politika te izradu i reviziju normi;
- (e) promicati jednakost, raznolikost i uključenost te izbjegavati rodnu pristranost u ciljevima i aktivnostima vrednovanja znanja te u vezi s osobama koje su uključene u takve aktivnosti, na primjer tako da istraživački timovi i sadržaj istraživanja i inovacija budu raznoliki i da odražavaju perspektive, ponašanja i potrebe različitih društvenih skupina;

2. Vještine i sposobnosti

- (a) promicati razvoj kompetencija, vještina i kapaciteta potrebnih za podupiranje postupaka vrednovanja znanja u kojima sudjeluju svi dionici, od studenata, istraživača i izumitelja do poduzetnika i profesionalnih posrednika te od korisnika znanja do oblikovatelja politika;
- (b) osigurati uspostavu programa mobilnosti između akademske zajednice, industrije i javnog sektora kako bi se olakšali razvoj vještina i uzajamno obogaćivanje kompetencija, kulture i praksi, također kao proces cjeloživotnog učenja, među akterima za vrednovanje znanja na razini Unije te na nacionalnoj i regionalnoj razini;
- (c) osigurati da se uvažava da je prešutno znanje osoba koje stvaraju intelektualnu imovinu jedan od elemenata postupka vrednovanja. Važno je promicati pristupe participativne suradnje koji omogućuju uključivanje talenata, vještina i prešutnog znanja u inovacije i vrednovanje;
- (d) poticati i olakšati multidisciplinarnu i interdisciplinarnu suradnju koja nadilazi tehnološka područja i uključuje discipline kao što su društvene i humanističke znanosti te umjetnost, kao i pristupe zajedničkog stvaranja;

3. Sustav poticaja

- (a) osmisliti i uspostaviti relevantan i pravedan sustav za poticanje svih aktera ekosustava istraživanja i inovacija, posebno istraživača, inovatora, studenata i osoblja sveučilišta i javnih istraživačkih organizacija, da nauče, primjenjuju i provode vrednovanje znanja te da privuku i zadrže talente;
- (b) osigurati mjere kako bi poduzeća, posebno MSP-ovi, civilno društvo, građani, krajnji korisnici i javna tijela bili aktivni partneri u zajedničkom stvaranju inovacija s dodanom vrijednošću, čime bi se poboljšalo pristup znanju i njegovu upotrebu, unaprijedilo stjecanje vještina i potaknulo zajedničko eksperimentiranje;
- (c) poticati i podupirati organizacije koje provode vrednovanje znanja na prikupljanje, razmjenu i primjenu parametara kojima se poboljšava učenje i uspješnost aktera za vrednovanje znanja u Uniji;

4. Upravljanje intelektualnom imovinom

- (a) osigurati da se politike i prakse za upravljanje intelektualnom imovinom definiraju, provode, dijele, objavljuju i promiču u svim organizacijama uključenima u vrednovanje znanja;
- (b) ukazivati sveučilištima, istraživačkim organizacijama, javnim tijelima i poduzećima na važnost upravljanja intelektualnom imovinom u međunarodnom okruženju, uzimajući pritom u obzir pitanja suverenosti;
- (c) osigurati da se intelektualnom imovinom razvijenom u okviru javno financiranih aktivnosti istraživanja i inovacija u Uniji upravlja i da je se nadzire tako da se u obzir uzima i nastoji ostvariti što veća socioekonomska korist, uključujući doprinos održivosti za cijelu Uniju;
- (d) povećati osviještenost o praksama i alatima za upravljanje intelektualnom imovinom u otvorenoj znanosti i otvorenim inovacijama i njihovu primjenu kako bi se olakšala upotreba rezultata i podataka za inovacije;
- (e) povećati učinkovito upravljanje intelektualnom imovinom, primjerice podupiranjem aktivne izgradnje portfelja i promicanjem platformi koje povezuju ponudu i potražnju za intelektualnom imovinom kako bi se maksimalno povećalo stvaranje vrijednosti za sve uključene strane;

5. Relevantnost za sustave javnog financiranja

- (a) razmotriti kako ojačati primjenu načela vrednovanja znanja u javno financiranim istraživanjima;
- (b) razmotriti posebne programe financiranja kojima bi se dopunilo financiranje istraživanja kako bi se osiguralo da se vrednovanje znanja potiče u ranoj fazi istraživanja, uključujući pružanje potpore posrednicima;

6. Uzajamno učenje

- (a) promicati i podupirati nacionalne i transnacionalne procese i prakse uzajamnog učenja radi širenja i poticanja razmjene najboljih praksi ⁽¹⁵⁾, studija slučajeva, uzora i stečenih iskustava, kao i razvoja zajedničkih specifikacija za vrednovanje znanja;
- (b) utvrditi referentne vrijednosti uspješnih organizacija, ekosustava i inicijativa za vrednovanje znanja kako bi se oblikovali i promicali zajednički koncepti, modeli i poticaji koji bi služili kao smjernice za procjenu i provedbu upravljanja i postupaka vrednovanja znanja. Nadalje, koristiti se stručnim znanjem, mrežama i iskustvom stečenim u relevantnim organizacijama, kao što su Ured Europske unije za intelektualno vlasništvo, Europski patentni ured, Europska poduzetnička mreža, Europski institut za inovacije i tehnologiju i njegove zajednice znanja i inovacija te druge međunarodne, europske, nacionalne ili regionalne organizacije;
- (c) poticati sveučilišta i javne istraživačke organizacije da udruže svoje resurse, stručno znanje, podatke i infrastrukturu u različitim disciplinama, zemljama i regijama kako bi se više promicale prakse uzajamnog učenja;

7. Parametri, praćenje i evaluacija

- (a) promicati zajedničke napore da se usvoje zajednički dogovorene definicije, parametri i pokazatelji, koji obuhvaćaju raznolikost kanala vrednovanja, kako bi se doprinijelo povećanju uspješnosti Unije u pogledu vrednovanja znanja, uzimajući u obzir kontekstualne razlike između država članica i aktera u vrednovanju znanja i posebnosti različitih sektora;
- (b) osigurati da prakse praćenja i evaluacije koje se primjenjuju za procjenu i evaluaciju postupaka vrednovanja znanja budu usklađene sa širim okvirom za praćenje EIP-a, a administrativno opterećenje za države članice i dionike svedeno na najmanju moguću mjeru te da se istodobno razvijaju sinergije s drugim relevantnim mjerama politike EIP-a.

⁽¹⁵⁾ Repozitorij primjera najbolje prakse dostupan je na platformi Europske komisije za vrednovanje znanja, koja je stalno otvorena za podnošenje novih primjera.

Preporuka 2008/416/EZ zamjenjuje se ovom Preporukom.

Sastavljeno u Bruxellesu 2. prosinca 2022.

Za Vijeće
Predsjednik
J. SÍKELA
